

คำจำกัดความที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านหลักสูตร

หลักสูตร

หลักสูตรใหม่ คือ หลักสูตรที่ไม่เคยเปิดสอนในระดับและสาขาวิชานั้นมาก่อน

หลักสูตรปรับปรุง คือ หลักสูตรที่ปรับปรุงในสาระสำคัญของหลักสูตร อาทิ ปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ชื่อหลักสูตร ชื่อปริญญา เนื้อหาสาระสำคัญในหมวดวิชาเฉพาะ และระบบการศึกษา

หลักสูตรปรับปรุงเล็กน้อย คือ การปรับปรุงในระดับรายวิชา อาทิ การเปลี่ยนชื่อรายวิชา การเปลี่ยนรหัสรายวิชา การเพิ่มรายวิชาเลือกและการปรับคำอธิบายรายวิชา โดยไม่กระทบโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระในหมวดวิชาเฉพาะ

หลักสูตรภาษาต่างประเทศ คือ หลักสูตรภาษาต่างประเทศทุกภาษา ที่ใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรนานาชาติ คือ หลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระที่มีมาตรฐาน และเปิดโอกาสให้ใช้ภาษาเป็นสื่อในการเรียนการสอนได้ทุกภาษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาได้ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าศึกษา
2. เนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความเป็นนานาชาติ
3. อาจารย์ผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในเนื้อหาวิชาที่สอนและมีความรู้ภาษาที่ใช้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4. อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ และสิ่งสนับสนุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความทันสมัยและเอื้อให้นักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด
5. เป็นหลักสูตรที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นนานาชาติ เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนแนวทางการศึกษากับสถาบันต่างประเทศ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา และนักวิชาการ รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและระหว่างชาติ เป็นต้น

6. มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันต่างประเทศ

สาขา คือ กลุ่มสาขาวิชาที่มีจุดร่วม

สาขาวิชา คือ สาขาความรู้หรือการวิจัยที่แยกออกไปจากสาขาหลัก

หมวดวิชา

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมเป็นอย่างดี

หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี

รายวิชา

รายวิชาบังคับเรียนก่อน (Prerequisite) หมายถึง รายวิชาซึ่งผู้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหนึ่ง ๆ จะต้องเคยลงทะเบียนและผ่านการประเมินผลการเรียนมาแล้ว ก่อนหน้าที่จะมาลงทะเบียนเรียนรายวิชานั้น และในการประเมินผลนั้น จะได้ระดับชั้นใด ๆ ก็ได้

รายวิชาบังคับเรียนผ่านก่อน หมายถึง รายวิชาซึ่งผู้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหนึ่ง ๆ จะต้องเคยลงทะเบียนและผ่านการประเมินผลการเรียนมาแล้ว ก่อนหน้าที่จะมาลงทะเบียนเรียนวิชานั้น และในการประเมินผลนั้น จะต้องได้รับระดับชั้นไม่ต่ำกว่า D หรือ ได้สัญลักษณ์ G หรือ P หรือ S

รายวิชาบังคับเรียนร่วม (Co-requisite) หมายถึง รายวิชาที่ผู้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหนึ่ง ๆ จะต้องลงทะเบียนเรียนพร้อมกันไป หรือเคยลงทะเบียนเรียนและผ่านการประเมินผลมาก่อนแล้วก็ได้ และในการประเมินผลนั้นจะได้ระดับชั้นใด ๆ ก็ได้ อนึ่งการที่รายวิชา B เป็นรายวิชาบังคับเรียนร่วมของรายวิชา A มีได้หมายความว่ารายวิชา A จะต้องเป็นรายวิชาบังคับเรียนร่วมของรายวิชา B ด้วย

รายวิชาบังคับเรียนควบกัน (Concurrent) หมายถึง รายวิชาซึ่งผู้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาหนึ่ง ๆ จะต้องลงทะเบียนเรียนพร้อมกันไปในการลงทะเบียนวิชานั้นเป็นครั้งแรก โดยต้องได้รับการประเมินผลด้วยการที่รายวิชา B เป็นรายวิชาบังคับเรียนควบกันของรายวิชา A จะมีผลให้รายวิชา A เป็นรายวิชาบังคับเรียนควบกันของรายวิชา B โดยอัตโนมัติ และในคำอธิบายรายวิชาปรากฏชื่อรายวิชาบังคับเรียนควบกันในทั้งสองแห่งโดยสลับชื่อกัน

อาจารย์

อาจารย์ประจำหลักสูตร คือ อาจารย์ประจำที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายในหลักสูตรที่ประจำ ทั้งนี้จะเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตร หรือเกินกว่าเงื่อนไขที่มหาวิทยาลัยกำหนดในเวลาเดียวกันไม่ได้

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร คือ อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การติดตามประเมินผลหลักสูตร และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์ประจำ คือ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่หลักด้านการสอนและการวิจัยและปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาตามภาระงานที่รับผิดชอบในหลักสูตรที่เปิดสอน (มิใช่เต็มเวลาตามเวลาทำการ)

อาจารย์พิเศษ คือ ผู้ที่อธิการบดีจะได้แต่งตั้งขึ้นประจำปีการศึกษาแต่ละปีตามคำแนะนำของคณบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นแล้วแต่กรณี จากผู้ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีได้เป็นอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัย

พหุวิทยาการกับสหวิทยาการ คือ การใช้ความรู้จากองค์ความรู้หลายสาขาวิชา หลายศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์ มาผสมผสานใช้ในการวิเคราะห์ วิจัย และสังเคราะห์ขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ และพัฒนาเป็นศาสตร์ใหม่ขึ้น เพราะฉะนั้น หลักสูตรพหุวิทยาการ ก็คือ วิธีการที่นำเอาความรู้หลายศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์ที่เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ และวิจัยจนกระทั่งผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ องค์ความรู้เป็นศาสตร์ใหม่ขึ้นหรือเกิดอนุศาสตร์ใหม่ขึ้น

คณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คือ คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตร

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร คือ คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อจัดทำหลักสูตรที่ยังไม่เคยเปิดสอนในระดับและสาขาวิชานั้นมาก่อน ทั้งนี้ประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย 2 คน หากมีองค์กรวิชาชีพ ให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อย 1 คนด้วย

คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร คือ คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อปรับปรุงหลักสูตรที่เปิดสอนในระดับและสาขาวิชานั้นมาก่อนแล้ว ทั้งนี้ต้องประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย 2 คน หากมีองค์กรวิชาชีพ ให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อย 1 คนด้วย

การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเอง จากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา

มาตรฐานผลการเรียนรู้ หมายถึง ข้อกำหนดเฉพาะซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ได้รับการพัฒนาระหว่างการศึกษา จากการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้ทั้งในและนอกหลักสูตรและแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจและความสามารถจากการเรียนรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นที่เชื่อถือเมื่อเรียนจบในรายวิชาหรือหลักสูตรนั้นแล้ว

การทวนสอบ หมายถึง การดำเนินการหาหลักฐานด้วยวิธีการใด ๆ เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อยืนยันพิสูจน์ว่า สิ่งที่กำหนดขึ้นนั้นได้มีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหาหลักฐานเพื่อยืนยันหรือสนับสนุนว่า นักศึกษาทุกคนมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้เป็นอย่างน้อย ซึ่งอาจได้จากผลการประเมิน ข้อสอบว่าครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ การให้คะแนนตรงตามความจริง การให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สำเร็จการศึกษา การประสบความสำเร็จในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา

มาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชา หมายถึง กรอบที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งจะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชานั้น ปริญา และองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาที่จำเป็นจะต้องมีในหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒินั้น ๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกัน จะมีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนด

ผู้ประเมินอิสระ หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้นๆ ทั้งนี้อาจเป็นบุคคลภายนอกหรือภายในคณะ/มหาวิทยาลัย โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำคณะ

อื่น ๆ

องค์กรวิชาชีพ คือ องค์กรตามกฎหมาย ซึ่งกำกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา เช่น การรับรองมาตรฐานหลักสูตร การขึ้นทะเบียน/การออกแบบใบอนุญาตการประกอบอาชีพ/วิชาชีพ

สหกิจศึกษา (Co-operative Education) คือ เป็นระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในองค์กรผู้ใช้บัณฑิต (Work-based learning) โดยให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริงเต็มเวลาและได้ทำงานตรงตามสาขาวิชา วิชาชีพ และมีประโยชน์ต่อองค์กรผู้ใช้บัณฑิตซึ่งกำหนดงานเป็นโครงการพิเศษที่สามารถทำสำเร็จได้ภายใน 4 เดือน โดยองค์กรผู้ใช้บัณฑิตจะจัดพี่เลี้ยง (Mentor หรือ Job Supervisor) ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา ช่วยให้ผู้บัณฑิตสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะ ที่ เป็นความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตได้เป็นอย่างดี

.....